

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm LII. Cùm in veteri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

NOTANDVM III. Si Monasterium, siue Prioratus alteri Monasterio subiectum siue subordinatum sit, institutio siue prouisio Prælati in monasterio subiecto pertinet ad Abbatem monasterij superioris. Ita colligitur ex textu huius c. & notauit Gl. in casu c. 1. eod. tit. in 6. ubi ait, quod *plures abbatia habent Prioratum conuentuales sub se, quos conferunt Abbates iure suo, & non eligunt monachi illius Prioratum conuentualis*. Id verò arbitror intelligendum esse, si inter monasterium superius & inferius tanta sit communiō Fratrum, vt ex vno monasterio in alterum transferantur arbitrio Prælati superioris: Sin autem ea communiō non sit, sed inferius monasterium Conuentum separatum & proprium habeat, tunc, spectato communi iure, electio Prælati in Monasterio inferiore spectat ad Conuentum eiusdem Monasterij; confirmatio verò ad Prælatum superioris, cui subiectum est; at verò iure speciali sine consuetudine etiam tunc electio seu prouisio Prælati seu Prioris conuentualis ad superiorem Prælatum spectare potest: Ita habetur in c. cum dilectus 8. de conuet. Videri possunt quæ dicuntur in causa 18. q. 2. c. 1. & seqq.

CAPITVLVM LII,

Cum in veteri,

PARAPHRASIS.

Vacante ecclesia Bisuntina, Papa mandauit Capitulo, vt intra 40. dies post literarum suarum receptionem, idoneum Pastorem eligerent, cum consilio Abbatis S. Benigni, & Abbatis S. Moribundi, & Fr. Guilielmi Ordinis Prædicatorum: Alioquin hi tres Archiepiscopus ecclesie Bisuntinae prouiderent. Canonici, post hoc acceptum mandatum, diem electionis decreuerunt, & in sex Canonicos compromiserunt, quorum eligendi potestas durare deberet, vsque ad assumptionem candelæ ipsis accensæ. Compromissarij habito tractatu de Archiepiscopi electione, conuenierunt in Abbatem S. Benigni; & super

hoc consilium duorum sociorum eius exquisierunt, quorum vnus respondit, post deliberationem inter ipsos habitam se responsuros: Cum autem responsum dare differrent, & candela deficeret, non expectato responso, elegerunt dictum Abbatem in Archiepiscopum Bisuntinum. Negotium istud ad Papam Gregor. IX. relatum fuit; sed ipse Archiepiscopo Viennensi, & Abbati de Firmitate delegauit, mandans eis; vt, si post habitam inquisitionem intelligant, quod Compromissarij in tractatu de electione dictorum virorum consilium requisuissent, electionem Abbatis S. Benigni, si persona idonea sit, confirmet. Sin autem in electionis tractatu consilium eorundem requisitum non fuisset, etsi fortè postea fuerit requisitum, vel si responsum non fuisset expectatum; aut denique, si persona idonea non esset, electionem eius irritam iudicarent. Postea verò cum delegati inquisitionis suæ tenorem ad Pontificem misissent, respondit ipse, Cum compertum fuerit, quod Compromissarij non competente tempore consilium dictorum virorum requisierint circa personam Abbatis S. Benigni eligendam, & postquam requisitum fuit responsum, non nisi modico tempore expectarint; electionem de dicto Abbate, non ob vitium personæ, sed electionis, rescindant; cum alijs imputari; aut obesse non debeat, quod electores ad tam modicum tempus ardentis candelæ se astrinxerint.

SYMMARIVM.

1. *Iudex & mandatarius, qui iudicare, vel negotium exequi debet, audito aliorum sapientum consilio, non prohibentur causam vel negotium alteri delegare, sed delegatus sapientes etiam consulere debet, sicut delegans.*
2. *Compromissarijs compromittentes statueretempus possunt, intra quod illi eligere debent.*
3. *Si consilium requirendum sit ab aliquo, dandum est ei tempus, quod competenti deliberationi sufficiat.*

4. Si lege, statuto, aut in commissione alicui facta ad actum aliquem v. g. electionem, testamentum &c. expediendum, adhibendum sit consilium aliquorum, potest talis actus etiam erga eam personam exerceri, cuius aliàs consilium petendum fuisset.
5. Si statuto cautum sit, vt mulier ex bonis suis nihil alienet, nisi cum consilio vel consensu duorum consanguineorum, potest mulier vendere rem vni consanguineo cum consilio aut consensu alterius consanguinei.
6. Si consilium alicuius petendum sit, debet id fieri, dum res integra est, aliàs si quid neglectum fuerit, culpa non tempestiue consilium petentis imputabitur.
7. Si iussus consilium alicuius in negotio expediendo exquirere, consulere eum non possit, vel consultus responsum tempore competente dare nolit, absque eo procedi potest, casu quo mandans absens sit, & negotium expeditionem postulet.
8. Actus ordinarie non valet absque consensu alterius, si is ad eum requisitus sit.
9. Qui ex mandato negotium expedire debet cum consilio alterius, exquirere illud & audire tenetur, non tamen sequi, nisi pleno intellectu careat, aut officij seu administrationis particeps sit, qui in consilium adhibendus est.
10. Vnius negligentia alteri obesse non debet.

NOTANDVM I. Si cui mandatur, vt causam seu negotium aliquod expediat cum consilio aliquorum, potest is, eo non obstante, causam alteri committere, siue delegare; ea tamen conditio, vt is cui committitur, earundem personarum consiliũ adhibere debeat: Nam is qui alteri in potestate succedit, eodem, quo ille, iure aut obligatione tenetur, argum. reg. 46. in 6. Quare inquit Abb. hñc n. 3. Si iudex ex forma statuti, aut hominis, iudicare debeat audito consilio sapientum, non prohibetur causas alteri delegare: sed delegatus sapientes etiam consulere debet, sicut delegans.

NOTANDVM II. Compromissariis tem-

pus constituere possunt compromittentes, intra quod illi eligere debeant; alioquin eorum potestas expirat. Ita notauit Innocentius n. 4. Imola n. 6. Anton. n. 3.

NOTANDVM III. Si consilium aliquorum requirendum sit, debet ita requiri, vt habeant tempus sufficiens ad deliberandum, priusquam respondeant; adeo, vt vnus solus impedire possit, quod minus responsum detur ante tempus, quod competenti deliberationi sufficiat. Nam, vt dicitur in c. ponderet 14. d. 50. *Tempore indigemus, vt aliquid maius agamus: Nec precipitemus consilia & opera nostra.*

NOTANDVM IV. Si lege, statuto, aut in commissione alicui facta, ad actum aliquem, v. g. electionem, testamentum, aut contractum expediendum, adhibendum sit consilium aliquorum, nihil obstat, quod minus eiusmodi actus etiam erga eam personam exerceatur, cuius alioquin consilium petendum fuisset. Ita colligitur ex hoc c. Nam Pontifex mandauerat, vt electio fieret cum consilio trium, inter quos vnus erat Abbas S. Benigni: postea vero, cum Compromissarij eundem Abbatem eligere vellent, eius consilium super hoc non exquiesuerunt, sed tantum duorum aliorum. Ita annotauit hic Gl. ver. duorum, & sequitur Anton. hñc num. 17. Contrarium tenet Ioan. Andr. n. 17. Abb. n. 10. quia forma mandati exacte seruari debet: Cum itaque mandatum sit, vt trium consilium requiratur, etiam eius, quem Compromissarij eligere cupiunt, saltem in genere, petere debent. Veruntamen textus huius c. stat pro Gl. Ad rationem in contrarium respondetur, in mandato quoque potius attendendum esse ad mentem, quam verba mandantis; Et in commissione aut mandato excipiendum esse casum specialem, quem implet mandans rationabiliter exclusum seu non comprehensum voluit: Talis autem est petitio consilij ab eo, quem Electores aut Compromissarij eligere decernunt, praesertim si id fiat cum consilio aliorum, qui super hoc audiri debebant.

Corollarium. Si statuto cautum sit, vt mulier ex bonis suis nihil alienet, nisi cum consilio

consilio vel consensu duorum consanguineorum, nihil obstabit, quò minus mulier vendat rem vni consanguineo, cum consilio, aut consensu alterius consanguinei, argum. l. pupillus 5. ff. de autorit. tutorum.

6 NOTANDVM V. Si consilium alicuius petendum sit, debet id fieri, dum res integra est; & vt tantum temporis spatium super sit, quo ille deliberatum responsum dare queat; alioquin, si quid neglectum fuerit, culpe eius imputabitur, qui non tempestiue consilium petijt. Quamobrem generatim hic docent DD. Ioan. Andr. n. 25. Imola n. 8. cum Gl. ver. requisitum; quòd non possit aliquid allegare impedimentum, cuius ipse causam præbuit, nisi tardè negotium aggrediens, videl. in casu huius c. consilium non maturè exquirens, argum. l. 2. §. Si quis tamen, ff. si quis cauonibus, &c.

7 QVÆSTIO est, Si iussus consilium alicuius in negotio expediendo exquirere, consulere eum non possit, vel consultus responsum tempore competente dare nolit, vtrum absque eo procedi possit? Respondeo cum Abb. antiquo hic, vers. Quid si isti consiliarij, affirmandum esse; si talis sit casus, qualis in hoc c. proponitur, quòd mandans absens sit, & negotium expeditionem postulet; Idque sumitur ex hoc c. ijs verbis, *si consiliaret consilium requisitum*; & ex c. vn. §. vlt. Ne Sede vacante in 6. Videri potest Abb. Panormit. hic n. 13. vbi antiqui Abb. doctrinam examinat.

8 Sin autem non consilium tantum, sed etiam consensus alterius ad actam expediendum postuletur, tum ordinariè loquendo, non valet, quòd absque consensu gestum est. Quamobrem, si ille consentire nolit, à Superiore suo cogi ad id poterit; si rationabilem contradicendi causam non habeat; vel sine eius consensu licentiam agendi Superior dare poterit, argum. l. si cum dotem §. Eo autem tempore, ff. soluto matrimonio &c. Interdum etiam, considerata qualitate facti, sine prædito consensu, quem alter iniuste, siue irrationabiliter negat, procedi poterit, ratione officij, alterius debiti: Vt si Capitulum, vel ecclesiæ patronus consentit;

re nolit vnibni faciendæ, quam magna & euidens necessitas seu vtilitas ecclesiæ postulet, etiam eo nolente quandoque vnionem Episcopus instituere poterit, prout docui in Th. morali lib. 4. tr. 2. c. 9. in fine.

NOTANDVM VI. Si alicui mandatum sit, vt cum alterius consilio negotium agat, exquirere illud & audire tenetur, non tamen sequi. Ita sumitur ex hoc c. iun. Gl. communiter recepta ver. expectatum, & cum olim 7. de arbitris, Nam hæc, generatim loquendo, libertas esse debet consilium petentis, vt examinare apud se possit, num consilium expediatur, necne, prout Gl. annotauit in reg. 62. in 6. *Nullus ex consilio, dummodo fraudulentum non sit, obligatur*: Quam regulam, in confirmationem huius not. adduxit Anton. hic n. 20.

Sed excipiendum est primò, cum Bartolo in l. 1. §. si plures n. 6. de exercitat. actione; Si alicui, qui plenum intellectum non habet, præceptum imponatur requirendi consilium alterius, v. g. natu minori, tum existimari debet, mentem mandantis esse, vt sine illius consensu & approbatione nihil agatur; quia alioquin negotio non satis prospectum esset, idque sumitur ex l. Impuberibus 7. ff. de suspectis tutoribus.

Excipiendum secundò, Si alicui præceptum fuerit, vt requirat consilium alterius, qui officij seu administrationis particeps est, tum etiam consensus eius postulari videtur, argum. c. venerabili, 37. iun. Gl. ver. consilio, de offic. Iudic. delegati, & l. Titium 48. ff. de auctor. & peric. tutorum. Idemque dicendum, si eius, cuius consilium requirendum dicitur, alia ratione interfit, v. g. Capituli, aut patroni, ne iura ecclesiæ diminuatur, tum etiam consensus expectandus est, per se & ordinariè loquendo.

NOTANDVM VII. Vnius negligentia alteri obesse non debet. Ita sumitur ex fine huius c. & consentit reg. 22. in 6. *sumpta ex l. si quis 33. C. de inofficioso testam.*

Non debet aliquis alterius odio pregranari.